

Ars Grammatica
Lectio tertia

Nomen et cognomen auditoris:

Die:

Doplňte české významy následujících slovesných tvarů a tvary určete:

hortārī

hortāre!

hortāminī!

hortāns

laetor

mīrāminī

mīrantur

hortārer

Vyskloňte slovní spojení z textu: *puer aegrōtus* (nemocný chlapec)

sg.

pl.

2.

3.

5.

6.

a nyní vyčasujte větu *Puer aegrotus est.* v přítomnosti a imperfektu.

Přeložte:

Obdivuji silné topoly.

Učitel vybízí žáky k pomoci.

Váš příklad chlapce kárá a vychovává.

Přivlastňovací zájmena:

PÁD/ČÍSLO	SINGULÁR (sg.)	PLURÁL (pl.)
NOMINATIV (nom.)	<i>meus, mea meum</i> : můj, moje <i>tuus, tua, tuum</i> : tvůj, tvoje <i>suus, sua, suum</i> : svůj, svoje* <i>eius</i> : jeho* <i>noster, nostra, nostrum</i> : náš, naše <i>vester, vestra, vestrum</i> : váš, vaše <i>eōrum, eārum, eōrum</i> : jejich*	<i>meī, meae, mea</i> ... <i>eius</i> * <i>eōrum, eārum, eōrum</i> *
GENITIV (gen.)	<i>meī, meae, meī</i> ...	<i>meōrum, meārum, meōrum</i> ...
DATIV (dat.)	<i>meō, meae, meō</i> ...	<i>meīs</i> ...
AKUZATIV (ak.)	<i>meum, meam, meum</i> ...	<i>meōs, meās, mea</i> ...
VOKATIV (vok.)	<i>mī!, mea!, meum!</i> <i>tuē!, tua!, tuum!</i> ...	<i>meī!, meae!, mea !</i> ...
ABLATIV (abl.)	<i>meō, meā, meō</i>	<i>meīs</i> ...

* Pro 3. osobu se užívá **genitivu sg. a pl. ukazovacího zájmena ten: is: eius** – jeho, **eōrum, eārum, eōrum** – jejich.

* **Pozor**, latinská přivlastňovací zájmena **suus, sua, suum** lze použít **pouze reflexivně (zvrtně)**, a to **pouze pro 3. osobu sg. nebo pl.:**

suus, sua, suum: svůj, svá, svoje (jestliže 3. osoba hovoří o něčem svém, nikoliv, pokud o něčem svém hovořím,-š,-me,-te já, ty, my, vy).

Příklad:

Omnia mea mēcum portō.

Všechno své nosím s sebou.

Omnia tua tēcum portās.

Všechno své nosíš s sebou.

Omnia sua sēcum portat.

Všechno své nosí s sebou.

Omnia nostra nōbīscum portāmus.

Všechno své nosíme s sebou.

Omnia vestra vōbīscum portātis.

Všechno své nosíte s sebou.

Omnia sua sēcum portant.

Všechno své nosí s sebou.

První konjugace deponentních sloves, vzor hortor, āri:

PRÉZENTNÍ KMEN

Slovesný rod: gramaticky pasivum, ovšem významem **AKTIVUM**

slovesný čas/způsob		INDIKATIV	KONJUNKTIV	IMPERATI V	NOMINALIA
prézens	sg.: 1.	hortor	horter	<u>imper. I:</u> 2.sg. hortāre! 2.pl. hortāminī!	<u>infinitiv:</u> hortārī <u>part. prez.:</u> hortāns,-ntis povzbuzuje <u>gerundivum:</u> hortandus,-a,-um ten, který má být povzbuzován <u>gerundium:</u> hortandī, -ō, -um, -ō: povzbuzování
		2. hortāris	hortēris		
		3. hortātur	hortētur		
	pl.: 1.	hortāmur	hortēmur		
		2. hortāminī	hortēminī		
		3. hortantur	hortentur		
imperfekt um	sg.: 1.	hortābar	hortārer		
		2. hortābāris	hortārēris		
		3. hortābātur	hortārētur		
	pl.: 1.	hortābāmur	hortārēmur		
		2. hortābāminī	hortārēminī		
		3. hortābantur	hortārentur		
futurum I	sg.: 1.	hortābor			<u>infinitiv fut.:</u> hortātūrum, -am, - um esse
		2. hortāberis			
		3. hortābitur			
	pl.: 1.	hortābimur			
		2. hortābiminī			
		3. hortābuntur			

Druhá konjugace, vzor děleō, ēre:

PRÉZENTNÍ KMEN

Slovesný rod: **AKTIVUM**

slovesný čas/způsob		INDIKATIV	KONJUNKTIV	IMPERATIV	NOMINALIA
prézens	sg.: 1.	dēleō	dēleam	<u>imper. I:</u>	<u>infinitiv:</u> dēlēre <u>participium:</u> dēlēns,-ntis <u>gerundium:</u> dēlendī dēlendō dēlendum dēlendō <u>supinum*:</u> I: dēlētum II: dēlētū <u>participium*:</u> dēlētūrus,-a,- um <u>infinitiv fut.*:</u> (mē) dēlētūrum,- am,-um esse
	2.	dēlēš	dēleās	dēlē!	
3.	dēlet	dēleat			
pl.: 1.	dēlēmus	dēleāmus			
2.	dēlētis	dēleātis	dēlēte!		
3.	dēlent	dēleant			
imperfektum	sg.: 1.	dēlēbam	dēlērem	<u>imper. II:</u>	
	2.	dēlēbās	dēlērēs	dēlētō!	
3.	dēlēbat	dēlēret	dēlētō!		
pl.: 1.	dēlēbāmus	dēlērēmus			
2.	dēlēbātis	dēlērētis	dēlētōte!		
3.	dēlēbant	dēlērent	dēlentō!		
futurum I	sg.: 1.	dēlēbō			
	2.	dēlēbis			
3.	dēlēbit				
pl.: 1.	dēlēbimus				
2.	dēlēbitis				
3.	dēlēbunt				

* supinový kmen

Druhá konjugace, vzor děleō, ēre:

PRÉZENTNÍ KMEN

Slovesný rod: **PASIVUM**

slovesný čas/způsob		INDIKATIV	KONJUNKTIV	IMPERATIV	NOMINALIA
prézens	sg.: 1.	dēleor	dēlear	imper. I a II: V pasivu není, nahrazuje se konj. prézenta. Výjimku tvoří deponentní slovesa, která mají tyto tvary imper. I: 2.sg. miserēre! 2.pl. miserēminī!	infinitiv: dēlēri gerundivum: dēlendus, -a, - um ten, který má být chválen infinitiv fut.*: (mē, ... nōs ...) dēletum īri
		2. dēlēris	dēleāris		
		3. dēlētur	dēleātur		
	pl.: 1.	dēlēmur	dēleāmur		
		2. dēlēminī	dēleāminī		
		3. dēlentur	dēleantur		
imperfekt um	sg.: 1.	dēlēbar	dēlērer		
		2. dēlēbāris	dēlērēris		
		3. dēlēbātur	dēlērētur		
	pl.: 1.	dēlēbāmur	dēlērēmur		
		2. dēlēbāminī	dēlērēminī		
		3. dēlēbantur	dēlērentur		
futurum I	sg.: 1.	dēlēbor			
		2. dēlēberis			
		3. dēlēbitur			
	pl.: 1.	dēlēbimur			
		2. dēlēbiminī			
		3. dēlēbuntur			

* supinový kmen, viz 1. konj. aktivum